

Štev. 23. Leto 2.
Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrtletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravništvo:
Ljubljana, Karla Marksa trg 2 (prej Turjaški
trg), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USŽJ

Protestna akcija.

Odpust s. Stanka je izzval val ogorčenja na samo med železničarji, ampak tudi med vsem ostalim delavstvom. Samo v soboto in nedeljo je bilo obdržanih 20 protestnih shodov, marsikatera podružnica, kjer shod ni bil sklican, so na lastno inicijativno obdržale protestne sestanke in iz vseh večjih delavskih centrov je bil poslan na merodajna mesta energičen protest s zahtevo: **Sodruška Stanka se mora sprejeti nazaj v službo.**

Na vseh shodih je bila sprejeta sledeča brzojavka na ministra saobračaja:

Ministru saobračaja gen. Milosavljeviću
Beograd.

Delavstvo brez razlike solidarno z železničarji energično protestira proti nasilnemu odpustu Stanka, uradnika ljubljanske direkcije, iz službe. Odločno zahtevamo anuliranje tega odpusta.

ter naslednja protestna resolucija:

Resolucija.

1. Delavci in nameščenci, zbrani na svojem shodu ugotavljajo, da je železniška direkcija v Ljubljani brez vsakega razloga odpustila iz službe Stanka Jurija, ki je poznan kot jako vester in sposoben uradnik.

ter naslednja protestna resolucija:

2. Delavci in nameščenci upravičeno smatrajo, da je bil Stanko Jurij odpuščen samo zato, ker je tajnik Ujedinjenega Saveza železničarjev Jugoslavije, t. j. čisto strokovne organizacije, ki brani gnotne interese železničarjev. Zakon daje polno svobodo strokovnim organizacijam in pomeni vsakršno preganjanje strokovno organiziranih nameščenec in delavcev kršenje obstoječih zakonov.

3. Shod zahteva, da se sprejme Stanka Jurija takoj nazaj v službo in da se kaznuje one, ki so ga nepravilno odpustili iz službe.

V naslednjem podajemo par poročil iz shodov:

Ljubljana. Točno ob določeni uri so napolnili ljubljanski delavci dvorano mest. doma ter je bil po otvoritvi shoda soglasno izvoljen za predsednika s. Jernejčič, predsednik strokovne komisije. Ogorčeni protesti proti obstoječi reakciji so se dvigali iz vrst zborovalcev ob referatih s. Makuca in s. Oslaka, ki sta v jedrnatih besedah orisala položaj, ki je nastal pod sedanjim kleroradikalnim režimom. Inž. Gustinčič vladni komisar ni dovolil govoriti, nakar je v kratkih besedah s. Stanko orisal, kakaj je bil odpuščen iz službe ter končal svoj govor s pozivom: kot odgovor na preganjanje naj vsi sodrugi odgovore s tem, da pripeljejo v vrste razrednobojevnih organizacij nove borbe ter se pripravijo na odločno borbo za naše pravice. Po govoru Marcel Zorže so bile enoglasno sprejete resolucije.

Maribor. »Unionova« dvorana v Mariboru je bila v soboto zvečer nabito polna delavstva, ki je ogorčeno protestiralo proti odpustitvi tajnika Saveza železničarjev, s. Stanka, iz železniške službe. Ta najnovejša poteza naših reakcionarnih činiteljev je razpalila do skrajnosti zavedno delavstvo. Ves potek zborov je pričal, kako težko občuti masa vsakršno nasilje, toliko bolj to, ki je očitno naperjeno proti lastni organizaciji. Govorili so ss. Bahun, Čanžek, Makuc in Magdič (v nemščini), o delu delavske zbornice sta pa poročala sodruška Sedej in Čelesnik. Vsi govorili so izvenili v ostrem protestu proti nasilju, proti reakciji, ki preganja funkcionarje delavskih organizacij, zapužnike delavstva vobče. Poslušalci so spremljali poročila z ogorčenimi medklci in odločno izražali potrebo krepke obrambe delavskih interesov in pravic. Narodni poslanec s. Petejan je poslal iz Beograda brzojavko na shod, kjer se pridružuje protestu. Enaki protestni shodi kot v Mariboru, so se vršili tudi v drugih večjih krajih Štajerske in povsod je bila udeležba nepričakovano velika. Uprava je hotela s tem svojim ukrepom udariti po organizaciji, dosegla pa je nasprotni uspeh. Delavstvo se sedaj še bolj oprijemlje organizacije, da odgovori s svojimi združenimi bataljoni na nasilje. In organizirano delavstvo bo zmagalo.

Brežice. V nedeljo 20. tm. se je vršil ob 11. uri dopoldne v prostorih g. Vinko Grabner na kolodvoru v Brežicah javni protestni shod, radi odpusta s. Stanka iz službe. Otvoril je shod s. Baraga, za predsednika je bil izvoljen s. Slabe, poročal je s. Mikec iz Ljubljane o postopanju oblasti v Ljubljani in Generalni direkciji v Beogradu, kako na ra-

finiran način so odpustili s. Stankota iz službe. Kaj takega je mogoče le pod režimom, kakor je sedanjí radikalno-klerikalni, saj nas zgodovina uči, da vselej, kadar so bili klerikalci na vladi, so bili železničarji žrtve. Ravno slučaj s. Stankota nam kaže, ako se ne bomo organizirali v bojovni strokovni organizaciji in preprečili klerikalna nasilstva bomo še ob to, kar nam je ostalo pravic kot ljudem. Resolucija je bila soglasno sprejeta in protestna brzojavka na Ministrstvo saobračaja odpisana. Železničarjem pa bodi to opomin, da ako se ne bodo vsi organizirali v bojovni organizaciji, si bodo gospodje privoščili sedaj enoga potem drugega in ga vrgli na cesto za prazen nič.

Poročilo podružnice Ormož. Dne 20. novembra se je vršil pri nas protestni shod, radi odpusta uradnika na Direkciji Ljubljana, s. Stanka, katerega se je udeležilo precej delavcev, posebno pa nastavljenega osobja, kateri so energično protestirali proti takemu postopanju. Podružnica Ormož svari posebno še vse neorganizirane s tem, da ako si hočemo ohraniti še naše ostale pravice, da se vsi organiziramo v Savez železničarjev Jugoslavije, to je edina organizacija v Jugoslaviji, katera zastopa naše interese, posebno delavnega ljudstva!

Logatec. 20. novembra se je vršil tudi pri nas javni protestni shod radi preganjanja naše železničarske organizacije s tem, da je direkcija železnice odpustila iz službe uradnika, ki je tajnik našega »Saveza«, brez vsakega vzroka. Udeležba je bila velika. Shodu so prisostvovali tudi člani UNŽ in BJ ter so istotako glasovali za resolucijo in brzojav na prosvetnega ministra. Tu se je videlo, da je take vrste odpustitev iz službe drugače najspodobnejša uradnika, a gospodom zato osvetožnega, ker je imel zavest kot človek, da je delal za delavstvo, le maščevanje gospodujočih. Sodrug Korosec je pojasnil in očrtal vse natančno glede odpusta s. Stanka ter pozival na vztrajnost in na delo za organizacijo in slogu. Ker v tem je naša moč. Mislimo, da ta naš imopolgatu ne bo ostal glas vpajočega v puščavi, nego da bo rodil sad: še močnejšo organizacijo in sprejetje sodr. Stanka nazaj v službo.

Zidani most. Zbrani železničarji na protestnem shodu, ki se je vršil, dne 20. nov., energično protestiramo z ostalimi železničarji proti udarcu na naše strokovne organizacije. Zahtevamo enoglasno, kakor zahtevajo vsi razredno zavedni železničarji, da se dana krivica popravi in da se sprejme odpuščenega sodruška Stanka nazaj v službo. Na naš protestni shod sta prišla delegata sodruška Mihevc in Mikec. Pojasnila sta nam železničarjem delovanje današnjega režima, posebno pa je povdarjal sodr. Mihevc, da so kapitalisti brez razlike ene ali druge struje vsi enaki in enotni, da znajo kako se mora proletariat preganjati in izkoriščati. Ne bomo govorili na dolgo in široko, ali povedati moramo, da se bomo energično borili za naše pravice in za naše strokovne organizacije. Sodruški železničarji, naša naloga je, da podvojimo naše delo, naše vrste, da organiziramo slehernoga še nezavednega železničarja v našo borbeno organizacijo, ker ta napad na našo organizacijo, odpust s. Stanka, se bo pojavil tudi pri drugih ostalih borbenih organizacijah, če bomo molčali. Zato sodruški naprej, na delo, da pomnožimo naše vrste. Ne gledajte neorganizirani od strani, kako se drugi bore za svoj obstoj, za kruh, katerega nam vsaki dan primanjkuje. Vsaki, kateri proda svojo moč na delavnem trgu, spada v razredno organizacijo. Toraj v boj za naše pravice, za naš kruh in za našo borbeno organizacijo.

Zagrebački radnici za druga Stanka. U nedeljo 20. nov. održavao je zagrebački proletarijat, predvodjen po »Ujedinjenom Radničkom Sindikalnom Savezu Jugoslavije«, veliki javni protestni zbor u dvorani »Kola«. Zbor se je opširno bavio pitanjem privredne krize i radničke besposlenosti, zahlevajući u opširnoj rezoluciji, da se zaštita besposlenih radnika čim prije zakonom osigura; raspravljeno je i o radničkim porezima i novom budžetu i traženo je, da se radnici sa platama do 30.000 dinara godišnje svakog oporezovanja oslobode. Pri koncu se je zbor zabavio i pitanjem progona naš železničara i naše organizacije, posebno pak progonom i otpuštanjem druga Stanka, našeg centralnog sekretara. Izveštaj o ovom otpuštanju izazvao je buru protesta i ogorčenja. Ovaj postupak nad drugom Stankom, koji u stvari nije ništa drugo već atak na naš Savez, bio je od sveukupnog zbora jednodušno osuđen. Isto tako bile su i jednodušne simpatije za druga Stanka i našu organizaciju. Zbor je prihvatio i odmah otposlao slijedeću brzojavku na ministra saobračaja. »Na svom velikom javnom zboru sakupljeni radnici grada Zagreba odlučno protestiraju protiv nasilja, koje se nad žele-

železničarima zavodi i koje je dobilo svoj izražaj u neopravdanom i nezakonitom otpuštanju Jurija Stanka, činovnika oblasne Direkcije Ljubljana. Sakupljeni traže od Vas, da svanasilja sprječite i da se otpuštenoga Stanka povrati na dužnost.«

Protestna zborovanja so dokazala, da se železničarji zavedajo napada, ki je izvršen na njih organizacijo. Zavedajo se, da je organizacija »Savez železničarjev Jugoslavije« prava, razredna organizacija, ki se

bori za njih pravice in zato je vsem gospodom in njih slugam neprijetna.

Ta napad na tajnika organizacije bodo železničarji kritizirali s tem, da strnejo švoje sile še bolj krepko in odločno in da organizacijo povečajo. Vsak železničar, ki se mu godi krivica in je gladen, mora postati član »Saveza«. To bo odgovor na odgovor na odpust tajnika s. Stanka iz službe.

Proč z zahrbtnostjo.

Likvidacija gospodarske poslovalnice, »Zveza« v društvu s kategorijskimi organizacijami izvolila odbor. Savez se je hotelo izločiti.

Savez železničarjev Jugoslavije je vodil že dve leti energično borbo, da zavaruje interese železničarjev v gospodarski poslovalnici. Brezobzirno je kritiziral postopanje uprave ter je z ostrim svojim nastopom tudi dosegel, da se je uprava izrekla za likvidacijo poslovalnice kot železniške institucije ter za pretvoritev v zadruho.

Na predzadnji plenarni seji je centralni odbor soglasno zavzel sledeče stališče:

V pogledu likvidacije gospodarske poslovalnice se je postavil centralni odbor na sledeče stališče:

1. da se gospodarska poslovalnica takoj pretvori v čisto zadruho s sedežem v Mariboru;

2. da se iz čistega premoženja, ki je last železničarjev, vplača zadružni delež za nakupujoče člane;

3. da se v preostankom, kolikor se ga ne rabi za obratni kapital sezidajo cenena železničarska stanovanja.

To stališče pa gotovim gospodom, ki vedre in oblačijo pod milostjo uprave, ni bilo po godu ter so začeli s tajno akcijo, da bi preprečili gornje načrte. Delali pa so račune brez krčmarja ter jim vsi njih pomagači ne bodo dosti koristili.

Zveza, društva strojevodij, kurjačev, profesionistov ter prometna zveza so sestavile neki prvi odbor nove zadruge s sedežem v Mostah in Zveza je razposlala sledečo okrožnico: Štev. 1510/27.

Ljubljana, dne 14. novembra 1927.
K okrožnici štev. 37.

Vsem podružnicam in članom!

Obveščamo vse zaupnike in podružnice, da bodo bivši odjemalci Gospodarske poslovalnice, ki pristopijo v novo zadruho (podpišejo pravila), plačali samo vpisnino 5 Din (to se pobere pozneje), delež 100 Din ne bo treba vplačati, ker se ga vpiše članu v dobro od rezervnega kapitala, ki se ga prevzame od Gospodarske poslovalnice.

Novo pristopivši člani (ki niso bili odjemalci Gospodarske poslovalnice) pa bodo vplačali 5 Din vpisnine in najmanje en delež od 100 Din, ki se jim bo odtegnil v desetih obrokih.

Prijave naj stari in novi člani natančno in čitljivo izpolnijo, nakar jih naj zaupniki oddajo podružničnim odborom, ki jih pošljejo na Oblastni odbor UNŽB Ljubljana.

Skušajte, da podpišejo pravila vsi dosedanji odjemalci Gospodarske poslovalnice, če so naši člani ali ne in pridobite tudi one, ki niso v nobeni zadruhi.

Internacionalna transportna federacija proti odpustu s. Stanka.

ITF iz Amsterdama je poslala sledeči brzojav:

Amsterdam, 19. novembra 1927.

Für heutige Massenversammlung erführen empörende Massregelung

des Genossen Stanko. Transportarbeiter-Internationale schliesst sich eurem Protest an; sie wird jugoslawische Eisenbahner und deren Organisation in jeder Hinsicht unterstützen. Nathaus, Fimmen.

Posl. s. Petejan je vložil upit na min. saobr.

Gospodine ministrel!

Odlukom G. D. BR. POV. 395/27 bio je otpušten iz službe državni železnica bez svake istrage na osnovu čl. 205 zako-

na o državnem saobračajnom osoblju činovnik II. kat. IV. grupe i 2. stepena osnovne plate Jurij Stanko, do sada uslužben u komercijelnom odeljenju ljubljanske železničke direkcije.

Obzirom na izjave g. Generalnog direktora Gjuričića, da je on otpušten na osnovi izveštaja ljubljanske željezničke direkcije kao slab činovnik te na osnovi traženja Velikog župana ljubljanske oblasti kao protivdržavan element, čast mi je podnijeti slijedeća tumačenja:

Činovnik Jurij Stanko bio je godine 1923, 1924 i 1925 ocenjen sa vrlo dobrim i odličnom ocenom, istotako jeste njegova ocena za god. 1926 u pogledu sposobnosti, vladanja i obnašanja u i van službe vrlo dobra, što se može razvideti iz službenog lista pomenutog činovnika. Godine 1926 bio je disciplinski kažnjen zbog jednog referata na željezničarskoj skupštini u Rakeku, gdje je kritikovao korupciju te ponevare državnog novca i zatražio, da se uvede u saobraćaj red in poštenost.

Svi akti leže pri drugostepenom disciplinskom sudu u Beogradu.

Za god. 1927 dobio je taj činovnik od svog načelnika odličnu ocenu te se ga može smatrati kao jednog između vrlo sposobnih željezničkih činovnika.

Istotako nije osnovan otpust iz političkih razloga, pošto se Stanko u opšte ne bavi političkim poslom, već radi samo na

sindikalom polju kao sekretar »Saveza Željezničara Jugoslavije« na osnovi postojećih pravila i zakona.

Pošto ne dolazi za tog činovnika ni u jednom slučaju u poštav. čl. 205 zakona o državnom saobraćajnom osoblju, koji predviđa redukciju, jer dodu za redukciju prvom redu u poštav. poročene ženske moći, diurnisti i slabo kvalifikovani službenici, postoji upravljeno mnenje, da se činovnika Jurija Stanko progoni samo iz razloga, jer je sekretar klasne željezničarske organizacije.

Na osnovu prednavedenog čast mi je upitati Vas, gospodine ministre:

1. Jeli se je činovnika Jurija Stanko otpustilo sa Vašim znanjem?

2. Jeli ste voljni, pošto je otpust iz službe izrečen na osnovu lažnog materijala, opozvati odluku G. D. POV. br. 395/27 te odrediti, da se činovnika Jurija Stanko održi na poslu kod komercijalnog odeljenja ljubljanske željezničke direkcije?

3. Jeli ste voljni odrediti tačnu istragu putem posebnog organa ministarstva saobraćaja te kazniti krivce?

J. Petejan, narodni poslanik.

Malo odgovora.

»Slovenec«, glasilo vladne stranke, je prišle šele u terek do sape ter kar v dveh člankih brani sam sebe, da njih ljudi na odpustu s. Stanka ne zadene nikaka krivda. Koncem poziva željezničko direkciju, da naj objavi motive odpusta s. Stanka, za kateri odpust je pač morala imeti tehtne razloge.

Neodvisen list »Narodni Dnevnik« je potem v sredo že vedel, kako je treba pisati, da ne bo zamere ter je priobčil sledeći umotvor:

Socialistična enakovrednost. Gotovo je, da se noben pošteno misleć človek ne more strinjati s političnim persekucijama, pa naj prihajajo že s te ali one strani, prav tako gotovo pa je tudi, da ne more soglašati z demagojijo, kakršno vprizarjajo naši socialisti z odpustom tajnika njihove željezničarske organizacije, g. Stankota. Ne bomo se spuščali v razmotrivanja o umestnosti ali neumestnosti te odpuštitve, temveč hočemo pribiti samo dvoje: prvič dejstvo, da se socialisti niti najmanje niso razburjali, ko je bilo vrženih na cesto toliko in toliko delavcev, družinskih očetov, ki slučajno niso pripadali njihovi stranki in da so sli skoro molče tudi preko odpuštitve mnogih njihovih lastnih »manjših« ljudi; drugič pa, da jim tudi pri slučaju Stanko ne gre za bistvo stvari, temveč za strankarsko agitacijo in demagojijo. Po načelih socializma bi morali biti pač vsi proletarci enakopravni in enakovredni; mirno obnašanje o priliki odpusta navadnih delavcev in hrupno protestiranje o priliki g. Stankota pa dokazuje, da so našim socialistom ta načela tuja in se prav kakor »buržuj« brigajo samo za »velike ribe«. Razen tega je bil ves uprizorjeni hrup s sobotnim shodom pri »Unione« vred samo reklama za stranko in baš to je žalostno, da se dandanes celo že iz nesreče posameznih članov kuje strankarski kapital, višek tragikomedijskega je še v tem, da pri tem sodelujejo tudi tisti — za katerih kožo gre. Na ta način ne bomo nikdar prišli naprej in slučaju Stanko se bodo samo množili, ne pa manjšali.

Da bo »Slovenec« zadovoljen, priobčujemo sledeći poziv s. Stankota:

S kom vse se pečajo zvezarji.

Nedavno je bila pri ministru saobraćaja sprejeta mnogobrojna deputacija nacionalne organizacije, to je naših »Zvezarjev«. Potem so smatrali za potrebno sklicati veliko skupšćino v Skoplju, na kateri je govorilo kakih 15 govornikov.

Smatramo za nužno potrebno, slovenske željezničarje seznaniti z razpoloženjem, ki je vladalo na tej skupšćini i s sprejetim sklepi, ker smo prepričani, da se slovenski člani »Zveze« z njimi ne morejo strinjati.

Govornik iz Beograda je po časopisnih poročilih zaključil svoj govor z ugotovitvijo, da sporoćajo vsi željezničari kraljevine SHS bolgarskemu generalu (vodji makedonstvujoćih) Protogorevu, naj ne misli, da smo mi slabi, ker se je naša država borila že z većimi silami in jih premagala. Nato je skupšćina počastila spomin pokojnoga generala Mihaela Kovaćevića. Na predlog tajnika Zećića je Udruženje imenovalo generala Kovaćevića za svojega dobroćinika. Ob koncu je skupšćina sprejela resoluciju, v kateri soglasno obsoja gnusne zloćine makedonstvujoćih, ki se upajo napadati mirno prebivalstvo in državne ustanove v Južni Srbiji. Udruženje protestira proti bolgarskim banditima in izjavlja, da so željezničari v prvi vrsti nacionalisti i nato šele željezničari ter bodo tudi v buduće ostali zvesti zaobljubam onih, ki so žrtvovali svoje življenje za sedanjoo našoo veliko domovino.

Veljavnost drugoga zakona, sklenjenoga po pravoslavnom obredu.

Ker imamo već slučajev, ko se je željezničar loćil od svoje prve žene i nato prestopil v pravoslavno vero

Gospodu direktorju inž. Knježeviću Ljubljana.

Ker sem bil glasom odloka št. G. D. Pov. 395/27 odušćen iz službe na podlagi izveštaja ljubljanske željezničke direkcije št. Upr. 81 ne da bi bil pri sestavi tega poročila zaslišan moj službeni načelnik, kateri edini mi more podati kvalifikaciju o moji sposobnosti, Vas pozivam, da javno objavite motive i razloge mojega odpusta iz službe.

Kaj Vas je vodilo k temu, da ste zadevo obravnavali tako tajno, da o njej niste zaupali niti načelniku komercijalnoga odeljenja, Vargazonu, da si se po dosedajni praksi obravnavajo vse uradniške spremembe pred željezničkim odborom, katerega član je tudi g. Vargazon.

V slučaju, da na poziv ne odgovorite (kar sigurno lahko brez skrbi storite, ker Vas k temu javno poziva tudi oficijelno glasilo vladne stranke), moram smatrati, da Vas pri sestavi poročila niso vodili službeni motivi, ampak da se me je moralo obsoditi po višem nalogu, ne da bi se mi postavila obtožnica i dala možnost zagovora.

Ljubljana, dne 25. novembra 1927.

Jurij Stanko, s. r.

»Narodnemu Dnevniku« pa odgovorimo le toliko, da se »Savez« ne briga le za »velike ribe«, ob priliki odpusta delavcev pa se mirno obnaša, pač pa »Savez« ne dela razlike med svojimi člani, kar je dokaz, da je povodom zadnjih dveh odpuštova navadnoga delavstva obdržal dvakrat po okroglu 30 protestnih shodova. Ako »Narodni Dnevnik« zanima, naj pride na zanimivo razpravo v Mariborsko sodišće 30. novembra 1927, ko se bo tudi obravnaval odpust dveh delavcev ter bo potem zopet lahko »neodvisno« poročal. Pika.

Ne bomo se spuščali v debato o teh izjavah, ker upamo, da so bodo sedaj odprle oči slehernemu še zaslepljenemu članu »Zveze«, da bo izprevidel, kaka strokovna organizacija je »Zveza«. Ni zadosti, da rožlja z orožjem fašizem u Italiji, stanovska strokovna organizacija, ki je najprej nacionalna, poćem se-le željezničarska, si šteje u dućnost tudi groziti z bajonetima ćez mejo proti Bolgariji. Željezničari, ki se vas reducira, vam jemlje 8-urnik, ne upošteva zakon, vam jemlje pravico za pravico, ko je košćek trdo zaslućenoga kruha tako boren, ali vam je res pred vsem za to, da ukrotite makedonstvujoće, a poćem se-le poskrbite za svoje i svojih otrok želoćee?

Kaj ni bilo dovolj morij tekoo zadnjih desetletij? Milijone delavcev i kmetov je prelilo svojo kri za interese kapitalizma i kdor se ogreva za nove morije, je najhujši sovražnik delovnoga ljudstva.

Sodrugii sedaj izprevidite, kje je res pravo delo za željezničarje! Naš »Savez« ne bo obsojal razbojnikov drugih držav, svoje pa hvalil. Koristi željezničarskoga proletariata so »Savezu« pred očima. Zato povsod odloćno dvigamo svoj glas:

Za svobodo delavskih organizacij!
Za priznanje delavskih zaupnikov!
Za avtonomiju delavskih socialnih institucij!

Za demokraciju, enakopravnost i svobodo u državil!
Za osemurnik!

podajemo u naslednjem strokovnom mnenju našega pravnoga zastopnika o veljavnosti teh zakonov:

Neposredno po prevratu je bilo polno slučajev, kjer so se loćeni zakonci kat. veroizpovedanja ponovno poročili. Postopanje je bilo u tem slučaju takšno, da je dotićni loćeni zakonec prestopil u pravoslavno vero i istotako tudi ona oseba, s katero se je ta zakon hotel poročiti. Nato se je vršilo postopanje pri duhovnom sodišću pravoslavne cerkve, ki je izrekla prvi zakon kot neobstojeć, nako se je sklenil drugi zakon pri pravoslavni fari, kjer stanovska zakonska druga stanovala. Taki zakoni so se zaćetkoma smatrali kot veljavni.

V nećem slučaju pa se je nato sproćil spor radi veljavnosti takih zakonov sprićo obstojećih doloćil našega obćega državljanskoga zakonika. Tako postopanje se vrši uradoma, kar znaći, da zadostuje, da se naznani obstojeć takega zakona sodišću, ki ima nato dućnost razpravljati o veljavnosti ali neveljavnosti zakona. Stol sedmorice u Zagrebu se je postavil na stališće, da so takšni zakoni po naših obstojećih doloćilih neveljavni. Za to naziranje navaja naše najvišje sodišće naslednje razloge:

Poslanec s. Petejan za volitve delavskih zaupnikov.

Savez željezničarjev Jugoslavije se od leta 1914 dalje neprestano bori za izvolitve delavskih zaupnikov. Nešteto intervencij pismenih i osebnih je bilo vloženih pri ministru saobraćaja, generalnemu direktorju. Dokler sta vladala Ilić i Popović, je bilo vse brezuspješno, saj se je Popović izrazio, da dokler bo on u ministarstvu, ne bo delavskih zaupnikov, ker on ne mara boljševijske institucije.

Dne 20. avgusta 1926 smo na poziv tedanjega generalnoga direktorja vložili predlog pravilnika o volitvah i dućnostih delavskih zaupnikov i sicer direktno njemu, in izvod potom ljubljanske direkcije i en izvod takratnemu ministru socialne politike, a do danes še ni rešitve.

Kakor hitro je bil Popović upokojen, je Savez poslao ministru Milosavljeviću nužno predstavku radi razpisa delavskih zaupnikov ter sklicali u Mariboru shod, kjer je bila sprejeta resolucija, ki zahteva takojšen razpis volitve u delavnici Maribor i Ptuj. Vodstvu delavnice se je predložila tozadevna zahteva i sporazumno s B.-H. savezom u Sarajevu, da se naša akcija podpre, je poslanec soćr. Petejan vložil na ministra sledeće vprašanje:

Gospod ministar!

Savez željezničarjev Jugoslavije u Ljubljani i Savez bos.-herc. željezničarjev Sarajevo sta že opetovano u pismenih i osebnih intervencijah pri generalni direkciji ministarstvu saobraćaja predložila predstavke o volitvah delavskih zaupnikov, katere pa do danes še niso pozitivno rešene.

Tako je volilni odbor u sarajevski delavnici prijavil volitve delavskih zaupnikov za 26. marca 1927, a do danes še ni dobio rešitve, jednako je Savez željezničarjev Jugoslavije dne 2. novembra 1927 predložil upravii mariborske delavnice sledećoo predstavku:

»Gospodu upravniku mariborske delavnice!

Podpisanemu Savezu je ćast predložiti u prigibu resoluciju o razpisu

Delodajalci — proti pravilniku o delavskih zaupnikov.

Zakon o zašćiti delavcev doloća, da se morajo u obratih i delavnicah postaviti t. j. izvoliti delavski zaupniki. K temu zakonu, a posebej o delavskih zaupnikih bi morao že davno biti izdan pravilnik. A ni bil izdan i delodajalci se ravno niso preveć zaganjali u zakon o zašćiti delavcev. Sedaj je hotelo ministarstvo socialne politike izdati ta pravilnik. Povabljeni so bili na to anketo, ki naj pregleda ta pravilnik, delegati industrijskih i trgovskih zbornic i organizacij delavskih seveda ne. Ti so pa bili proti pravilniku i se ne dovolj, da so bili proti. Zahtevali so, da se pristopi tući še k reviziji zakona o zašćiti delavcev — ker jim je ta zakon trn u peti, ker jim vsekakor, ćeravno se ga ne uvaćuje, zapraka za vsestransko izkorišćanje delavstva.

Delegati delodajalskih organizacij

Sklicuje se u tem pogledu na doloćbe §§ 62 i 111 o. d. zakonika. Po § 111 se veljavna zakonska vez med katolićkimi osobama razrušii le s mrtvoć enega od zakoncev. Nerazrušljiva je zakonska vez, će je ob ćasu sklenitve zakona le eden od zokanskih drugov pripadal rim.-kat. veroizpovedanju. Po § 62 istoga zakona pa sme moć ob istem ćasu biti poroćen le z eno ženoo i obratno.

Razsodbe duhovnih sodišć pravoslavne vere pa niso obvezne za naša sodišća, ki imaju u tem pogledu soditi svobodno i so vezana samo na predpise i zakone, ki veljaju u Sloveniji. Vsled zgoraj omenjenih doloćil o. d. zakonika obstoja danes pri nas ta praksa, da se proglašoo za neveljavne oni zakoni, ki so jih sklenili loćeni zakonci katolićkoga veroizpovedanja po pravoslavnom obredu ob življenju drugoga loćenoga zakonskoga druga.

Takih zakonov je sicer pri nas nebroj, oblasti jih sicer trpe, vendar se proglašoo vsi taki zakoni kot neveljavni, kakor hitro izve za njihov obstojeć sodna oblast.

To u vednost prizadetim, da si ne bodo vsled nepoznanja razmer nakoćpavali pri sodišćih nepotrebnih stroškov.

volitve delavskih zaupnikov, katera je bila sprejeta na velikem shodu u Mariboru dne 2. novembra 1927. Z ozirom na dejstvo, da so se volitve že dvakrat izvršile u delavnici Zagreb, jednako u delavnicah i kurilnicah beograjske direkcije, prosimo, da se predpisu zakona o zašćiti delavcev, ki velja za vso državoo, zadosti i volitve ćimpreje razpišoo.

O dosedaj neizvršenih volitvah delavskih zaupnikov smo istoćasno obavestili g. generalnoga direktorja.

Postopek uprave, da do danes še ni razpisala volitve delavskih zaupnikov, je u nasprotju z »Ustavoo i »Zakonom o zašćiti delavcev«.

Ustava u čl. 33. odreja:

Pravo delavcev na organizaciju radi dosegaa boljših delovnih pogojev je zasigurana.

V čl. 23 pa:

Delovna sila stoji pod zašćitoć države. Zakon odreja posebne mere za varnost i zašćitoć delavcev.

Iz teh ćlenov ustave je nastao kot njih tolmać zakon o zašćiti delavcev, ki u § 1 odreja:

»Pod ta zakon spadajo vsa obrtna, industrijska, trgovska, prometna, rudarska i njim slićna podjetja, u katerih je zaposleno pomoćno osoblje, brez oziira na o. ćigava last so, ali privatnih oseb ali javnih ustanov.«

Volitve delavskih zaupnikov so se većkrat izvršile u delavnicah Zagreb, Beograd, Niš, Skoplje, medtem ko se do danes še niso izvršile u delavnici Maribor i Sarajevo ter so tako ti delavci oropani svojih zakonitih pravic.

Z ozirom na to mi je ćast, gospod ministar, vprašati Vas:

1. Ali ste pripravljenoć odrediti mariborski i sarajevski upravii delavnice, da takoo razpišoo volitve delavskih zaupnikov?

2. Ali ste pripravljenoć izdati generalni direkciji nalog, da se ćimpreje razpišoo volitve delavskih zaupnikov u vseh kurilnicah i nato u vseh ostalih panogaa željeznićke službe (postaje, sekcije, skladišćah).

J. Petejan.

Odgovor g. ministra bomo priobćili u prihodnji številki.

Resolucija se glasi:

1. Eden iz razlogov tećke krize, ki ovira našoo pridobitno življenje je brez sućantan shod, kakorsnoga že dolgo ni bilo u ma tudi naša socialna zakonodaja. Ustvarena je na hitro roko u ćasu inflacije brez predlogov pridobitnih slojev i poznanja njihovih potreb; ta zakonodaja s svojimi pretiranimi odredbami (Podćrtali mi. Op. ured.) ne odgovarja stvarnomu poloćaju i potrebama našega gospodarstva, ki ima pretećno znaćaj majhne i srednje proizvodnje, a kjer še ni izvršeno niti njeno potrebno diferenciranje. Zato je revizija te zakonodaje neophodna potreba. (Podćrtali mi. Op. ured.)

2. Ena iz teh odredb te socialne zakonodaje se nanaša ravno na ustvaritve delavskih zaupnikov, ki bi naj soglasno

predložena pravilnika dobili toliko pravice, da bi omenjali svobodu akcije delodajalca (Podčrtali mi. Op. uređ.) kot lastnika podjetja, katerim se ti zaupniki dajejo kot neka vrsta zakonom pooblaščenih kontrolni organi poleg se obstoječe inspekcije dela.

(Torej je tu jasno povedano, da delavski zaupniki gospodom podjetnikom omejujejo svobodo akcije. Namreč akcije o čim huššem izkoriščanju in tlačanju delavcev. Oni hočejo popolno svobodo izkoriščanja. Zato so proti delavskim zaupnikom.)

3. Iz navedenih razlogov brez sankcije delodajalskih organizacij je nemogoče preiti v detaljna razmatranja odredb v predloženem pravilniku in to tembolj, ker med ostalimi: a) zadnja redakcija pravilnika ni dostavljena vsem pravočasno, b) ni zakonske podlage za ta pravilnik, c) po zakonu je ustanova delavskih zaupnikov fakultativnega značaja med tem, ko pravilnik to ustanovo dela obligatorno, d) z zakonom o zaščiti delavcev a posebno njegov člen 117 se je delodajalcem vsilila težka in zelo raztegljiva obveza, kateri se s pravilnikom dodajajo še težje in neprimernejše obveze.

(Delodajalcem je vsaka obveza postopati z delavcem kot človekom težka in neprimerna. Tu so to povedali razločno.)

4. Pravilnik predvideva mogočnost medsebojnega zastopanja delavca in namješčenca, kar ni le samo protivno interesom podjetja nego tudi delavcem in namješčencom samim.

Komercializacija železnic.

5. decembra je sklical min. saobračaja konferenco o komercializaciji železnic. Ker je vprašanje komercializacije železnic za železničarje zelo važna zadeva, se taka konferenca brez zastopnika železničarjev ne bi smela vršiti. Ker tisti, ki ušvarjajo, naj ne bi smeli povedati svoje besede? Zato je »Savez železničarjev Jugoslavije« zahteval, da se ga mora na to konferenco povabiti. »Savez železničarjev Jugoslavije« mora na

5. Pravilnik vsebuje sankcijo iz nekega drugega zakona (inspekcije dela).

6. Ta ustanova (delavski zaupniki) že obstoja, kar so se v mnogih krajih kot rezultat sporazuma med delodajalci in delavci vdomačili zaupniki, ki funkcioniraju v zadovoljnost delodajalcev in delavcev in bi se njih karakter z imenovanim pravilnikom popolnoma spremenil.

Tako izgleda ta resolucija proti pravilniku o delavskih zaupnikih. Prečitajte si jo dobro vsi in premisljajte njen pomen. Tu so delegati delodajalskih organizacij odkrito povedali, da so jim delavski zaupniki ovira, kontrolni organi, da se ne more tako izkoriščati in tlačiti delavca, kot bi to po njihovem stremljenju bilo potrebno, da bi bil večji profit. Ne marajo pravih delavskih zaupnikov, ker bi potem delavca morali smatrati kot človeka, to pa zopet škoduje profitu. Zato so, naj vsaj ostanejo takšni zaupniki, ki so se »praktično« ustanovili v zadovoljstvo delodajalcev, najbolje pa bo, če se zakon o zaščiti delavcev revidira, to je, — ukine. On je v škodo — gospodarskemu napredovanju delodajalcev.

Sramota, da se v 20. stoletju take resolucije predlagajo. A delavstvo? Železničari? Proletariat? Ste organizirani vsi v razrednih organizacijah?

tež konferenci braniti koristi železničarjev in biti opazovalec nakan, ki naj bi železničarje poskušale še bolje zaslužiti. Minister saobračaja se je zahteval »Saveza« udal in ga povabil na to konferenco. Zastopal ga bo tajnik s. Stanko, ki je sedaj v Avstriji, da preštudira avstrijski sistem. Predlog cele uredbe, kakor si zamišlja komercializacija minister saobračaja, priobčimo prihodnjič.

Konferencije in skupštine — dopisi.

Vrhovine.

Ova stanica položena je izmedju Ogulina i Gospića. Prije otvorenja ličke pruge bilo je ovdje osoblja u mnogo većem broju: staničnog, ložioničnog, pružnog itd., nu od kada je veći dio lozione i ostalih poslova smješteno u Gračac, broj osoblja ovdje je znatno spao.

Položaj osoblja u Vrhovima kao i na cijeloj ličkoj pruži neizmerno je težak. Lička pruga je za naše željezničare pravi Sibir. Na ličku prugu premještaju se u najviše takovi službenici, koji su se ma u kojoj formi usudili da prkose i pokazali se nepokorni prema višima. Na ličku prugu se premještaju ponajčešće protivnici vladajućeg režima ili vladajućih partija, uopće svi oni, koji se usudjuju ma kakove račune onih viših križati. Takim postupkom dotjeralo se je dotle, da se na ličkoj pruži stiče sve veći i veći broj željezničara iz raznih drugih pokrajina i gradova, za koje život na toj pruži, bumuč su mu neaviknuti, prestavlja pravi pakao. I ovaj željezničar, dognan sa strane, i onaj pružni radnik iz mjesta, svi su izvrgnuti stradanju: uslijed malih plaća, dugog i teškog radnog vremena, terenskih i vremenskih nepogoda i hira pretpostavljenih. Ako ga ne bježe jedno, bježe ga drugo ili treće, a ponajčešće sve. Lička pruga i prestavlja zato strah i trepet za svakoga željezničara, svačko nastoji da na nju ne dodje ili ako je već tamo, da je čim prije ostavi. Svoje zadovoljstvo će retko koji željezničar tamo naći.

Trebalo je zaista da se nagomila mnogo patnji i stradanja, pa da se željezničari ličke pruge pokrenu dotle, da svojim okupljanjem i javnim zborom manifestiraju svoje negodovanje nad svojim teškim stanjem. 20. novembra sazvan je u Vrhovine zbor željezničara za vijelu ličku prugu i ne pretjeravamo ako kažemo, da tako uspješnog i posjećenog zbora željezničari sa ličke pruge još uopće nisu održali. Interesovanje za zbor bilo je toliko, da su pojedini učesnici predhodno pješčili po 15 do 20 km, samo da zboru prisustvuju. Iz samih Vrhovina nitko sa zbora nije izostao. Prostorije gostione Grhić bile su dupkom pune. Predsjedao je drug Frisch, a o organizaciji i položaju željezničara opširno su govorili drugovi Korene iz Zagreba i Drodučić iz Siska. Oba govornika bila su temeljita i opširna i nije bilo ni jednog učesnika, kojem je i posle njihovih govora ostalo nejasno, zašto je željezničarima zlo i naročito, zašto su željezničari u Lici toliko zapostavljeni. Iz ovoga pakla, zla i nevolje ima samo jedan izlaz: opća međusobna sloga i čvrsta organizovanost. Visoka borbena svijest i čvrsta organizovanost može od ličkog pakla da stvori doba i snošljivi život, ali samo organizacija. Bez organizacije ostaj će stanje i nadalje takovo, kao što je bilo i do sada. To su govornici jasno objasnili i naglasili, a svi učesnici su to povladjivali. Znači, da se slažu sa izvodima govornika i sada je na njima, da ideju provedu u djelo. Svi željezničari cijele ličke pruge treba da udju u organizaciju, u »Ujedinjeni Savez željezničara Jugoslavije«.

Posle govornika sa strane, govorili su mnogi drugovi iz mjesta i okolice. Nevjerovatne su tužbe i žalbe, koje su nam ovi drugovi iznosili. Prije svega iznešena je žalba na neku gg. konduktore iz Ogulina, koji rukama i nogama rade na tome, da se bijedni željezničari ne sporazumiju i ne slože. Nadalje je iznošeno, kako prolaze dani i tjedni, a da se ne dovozi pitka voda, pa je bilo i slučajeva, da se je po vodu moralo ići po 4 do 5 km i da se je još nije dobilo. Oboljeli i unesrećeni željezničari teško dolaze do lječnika, dočim na rente i hranarine moraju čekati po mjesec i mjesec. Službene zgrade, koje su nastanjene, godinama i godinama nikako se ne popravljaju, pa i ako su nove, naliče već formalnim ruševinama. Za takove stanove traži se povrh toga još i stanarima i zaostatak od prošle godine. Skupoća svestrana a plate male. Radno vrijeme ubitač-

NI DOVOLJ, če zahtevate pri trgovcu samo žitno kavu. Teh je već vrst. Če hočete res nekaj redilnega in okusnega, potem zahtevajte Žiko. Ime »Žika« zadostuje. Napišite to ime v nakupovalno knjižico in dobiti morate pravo »Žiko« v rdečih zavitkih.

no dugo i sa najtežim okolnostima upravo sada na zimu, kada će snijeg i vijavice početi vijati.

Pri koncu pristupilo se izboru akcionog odobra, kojem će biti zadatak, da svestrano i živo poradi na dizanju i širenju Saveza, kao jedine stvarne i nepolitčke organizacije, koja će, jaka brojno i duhom, potrebe željezničara svestrano braniti i prava povećavati. Da bi se do željeznih uspjeha čim prije došlo, treba svi željezničari da se ukupe oko izabranog akcionog odbora oko podružnice Saveza u Vrhovima.

Pavlovac-Dražica.

30. oktobra održan je ovdje drugi javni željezničarski zbor. Kao i ranije, zbor je održavan u prostorijama gostione Koprive, ali je ovoga puta posjeta zbora bila i rad zbora time bio opširniji. Zboru su pridošli u vrlo ljepom broju i drugovi sa pruge, naročito pružni stražari i radnici.

Zbor je otvorio drug Horvat Tomo iz Palešnika, a o važnosti i radu organizacije govorili su drugovi Biban iz Zagreba i Baranja iz Bjelovara. Obojica govornika su isticali važnost sloge među željezničarima, važnost ljubavi i solidarnosti u obnašanju jednih prema drugima, a čim smo postigli to postigli smo i nužnu snagu sa kojom možemo tada i interese željezničara sa više uspjeha braniti i pojedince štiti. Naši pretpostavljeni su jaki već time, što su pretpostavljeni i što im je time omogućeno da nas šikaniranju, globe, otpuštaju itd., njihova reć će se uvijek prije uvažiti nego naša, a pogotovo su oni jaki i svemoćni onda, ako smo mi niži službenici nesložni i ako mi sami jedan protiv drugoga nastupamo. Naprotiv, ako smo složni i čvrsti u organizaciji, svemoć naših pretpostavljenih je uvelike umanjena. Samo naša složnost i čvrstina u organizaciji može i njih natjerati, da budu prema nama bolji, prijateljskiji i pravičniji. Sa organizacijom i jedinom njom možemo sa uspjehom braniti i naša dalnja prava na veće plaće, na osiguranje u bolesti, na režijske karte, bolji postupak od liječnika itd.

Ova razlaganja bila su od sviju prisutnih popraćena sa odobravanjem. U slijediloj diskusiji sudjelovali su drugovi Horvat, Skrlec i Uhernik i svi naglašavali, da treba savjete govornika uvažiti i po njima se ravnati. Nakon što je još bilo zaključeno izvršiti neke intervencije pristupilo se izboru novog podružničkog odbora, u koji se jednoglasno birani slijedeći drugovi: **Predsjednik drug Cjetović, potpredsjednik Vujić, tajnik Horvat, blagajnik Dejanović. Nadzorni odbor: Skrlec i Novak, a kao povjerenici Szabo, Sabatović i Bučec.**

Zagreb.

Mi smo održali vanredno posjećeni sastanak sekcije vlakopratoznog osoblja 26. okt. u saveznim prostorijama. Možemo mirno reći, da ovako dobro posjećenog sastanka (oko 100 prisutnih) ova sekcija još od 1920. g. nije održavala. Ovaj vanredno ljep posjet je najbolji znak, koliko je i među vlakopratiocima smisao za organizaciju već utvrđen i da si ideja međusobne snošljivosti i solidarnosti sve više probija put. Tu ideju treba i dalje živo negovati i razvijati i mi možemo biti uvjereni, da će sekcija vlakopratoznog osoblja tokom skorog vremena postati čvrsta snaga za obranu interesa tog osoblja i najbolji propagator u širenju i jačanju samog saveza.

Sastanak je otvorio drug Klokočevnik, naglasivši odmah uvodno, da je taj sastanak kao i cjelokupan rad sekcije sasna na strukovnoj osnovi i da unutar naših redova, osim stručnih rasprava po našim svakodnevnim potrebama i uslovima rada i službe, ničesa drugoga nema. Takav rad nam je zakonom dozvoljen i opstanak takove organizacije je zakonom osigurano, pa je u toliko potrebnije, da takav rad svi vlakopratioci pomažu.

Iza toga su slijedili referati: drug Pongračić o izmjeni zakona o držav-

Odpust ss. Ogrina in Elsnerja pred mariborskim sodiščem.

Mi smo svojčas poročali, da je državno pravdnništvo v Mariboru vložilo proti s. Vuku tožbo radi našega poročila o odpustu ss. Ogrina in Elsnerja. Državno pravdnništvo toži radi naše trditve, da je navadna laž, da so odpuščeni delavci v kurilnici povzročili obstavo dela ter s huškanjem ostale delavce pripravili, da so delo zapustili.

Dne 30. novembra t. l. se je vršila razprava pred okrožnim sodiščem v Mariboru pod predsedstvom sod. svet. Posega.

Ker gre za važno železničarsko zadevo, so se te razprave v velikem številu udeležili mariborski železničarji. Ko je predsednik senata g. Posega zagledal naše sodruge v sodni dvorani pri javni razpravi, je s svojega predsedniškega mesta pozdravil naše sodruge: »Kaj ste vsi brezposelni!«

Pri slovenskih sodiščih smo imeli že mnogo kazenskih razprav,

ali doslej se še nikoli ni zgodilo, da bi bil slovenski sodnik žalil poslušalce javnih sodnih razprav s takim vprašanjem, kot je to storil predsednik mariborskega kazenskega senata sod. svet. Posega.

Treba bo tudi g. Posega naučiti, da določa zakon, da so kazenske razprave javne in da ta določba ni samo na papirju in da ima vsak državljani, in tedaj tudi delavec, pravico se udeleževati kazenskih razprav. Določba o javnosti sodnih razprav naj ravno omogoči kontrolo javnosti nad sodstvom v državi.

G. sod. sv. Posega se bo že moral navaditi, da se bodo tudi sodne razprave v Mariboru vršile pod kontrolo delavske javnosti.

Razprava se je preložila, ker se s. Vuku ni dostavila obtožnica in se bodo zaslislale priče osebo pri razpravi. O tej razpravi bomo še obširno poročali.

Ovakvi mogu da dožive samo svoju posvemašnjo propast. Spas leži samo u organizaciji i u borbi za svoje pravo.

Istupi iz udruženja narodnih željezničara.

Iz udruženja narodnih željezničara istupili su i o tome potpisali i priposlali izjavi slijedeći drugovi: **Vidal Franjo, Bosanac Ljubo, Fribert Franjo, Franjo Luca, Josip Talijan, Mile Anić, Nikola Novalić, Josip Szabo, Antun Crkvenac, Luka Jurčić, Mirko Mundi, Krištof Smer, Josip Konkel, Pavao Horvat, Nikola Škrlec, Kurle Kazda, Stevo Vujić, Stjepan Uhernik, Josip Szabo in Tomo Horvat.**

Ovi drugovi su istupili iz udruženja sa 1. novembrom o. g. i udruženje je o tome pravovremeno izvješteno. Kako su to većim dijelom siromašni radnici i sa malim plaćama, to je od udruženja za očekivati, da će sa nasilnim ustezanjem članarine sa novembrom o. g. i prestati. Ako to nebi bio slučaj, tada ćemo, i mimo naše volje, morati se obratiti na više instance i od njih zatražiti, da se neželjna i nedozvoljena pljačka nad jednim željezničarima obustavi. Istupili drugovi, ako bi im se ustezanje na ime članarine za žutu narodnu organizaciju još činilo, neka to smjesta jave sekretarijatu u Zagrebu.

Iz saveza.

Ljep uspjeh naših prestavnika.

Naš član, Mirko Lovreček, bio je optužen kao krivac nesreće, desile se u stanici Striživojna-Vrpolje dne 6. decembra 1926., jer da kao vlakovodja nije poduzeo nužnu pažnju, čime bi nesreća bila spriječena. 15. novembra je disciplinski sud kod Direkcije u Subotici i prema optužnici drugu Lovrečeku bilo je stavljeno u izgled ni više ni manje, već jedna od najtežih kazni.

Obranu druga Lovrečeka zastupao naš prestavnik in član sekcije vlakopratoznog osoblja iz Zagreba, drug L. Nakon temeljitog ispitivanja stvari, obrana je uspjela sud uvjeriti, da za desilu se nesreću na vlakovodji Lovrečeku nikakove krivnje nema i sud je donio odluku, da se druga Lovrečeka nema kazniti. Takvu odluku donio je sud i za strojovodju istoga vlaka, čiju obranu je isto zastupao prestavnik organizacije. Nasuprot tome svi drugi okrivljenici pretrpjeli su samo teške kazni. To je bilo zato, jer su bili bez obrane, a bez obrane su bili u glavnom zato, jer su neorganizovani i jer se uopće nisu brinuli, da teret krivice sa sebe otaljaju.

I ovaj slučaj neka posluži svim željezničarima duljem pruga kao primjer, što imaju za očekivati oni neorganizovani i bez ikakove zaštite.

nim činovnicima i namještenicima, drug Korošec o izmenama zakona o saobraćajnom osoblju i drug Kmet o stanju organizacije vlakopravnog osoblja. Svi referati bili su pažljivo saslušani i sa kratkim i stvarnim diskusijama primani do znanja. Pod razno razvija se opširna rasprava povodom oduzimanja bundi i povodom jedne vijesti u zagrebačkim »Novostima«, u kojoj se vlakopravno osoblje prikazuje kao nesvesno i pokvareno. Po pitanju bundi sastanak je jednoglasno odobrio prestavku koju je savez upravio na Direkciju i Generalnu Direkciju, u kojoj traži da se bunde povrate i da se vlakopraticima iste Pravilnikom zagarantiraju, a po pitanju klevete u »Novostima« prihvaćen je jedan opširan ispravak, čije objavljivanje će se od tih novina zatražiti.

Sastanak je konačno zaključen sa općim raspoloženjem, da treba ići na živ i istrajan rad oko dizanja i jačanja organizacije, jer se i uspjeti u borbi tek sa jakim organizacijom postizati mogu.

Čudno stališće.

»Organizovani Radnik«, ki je svojevremeno cele kolone polnil z napadi na S. Stanka, sedaj, ko je on odpuščen, nima prostora niti za eno besedico proti temu. »Enotnost«, ki je enako cele kolone porabila za napade na S. tajnika in na organizacijo, je objavila le manjšo notico, s katero pa je pozivala na razdiranje protestnih shodov z napadi na določene referente, kar je bilo milo rečeno, zelo neokusno in neprimerno, Sodrugi, kaj pravite na to?

Dravograd.

V nedeljo, dne 16. oktobra zvečer je umrl naš sodrug Matevž Pajer, kateri je že od aprila sem čakal težko na svojo miloščino. Že 7 mesecev je delal »puh« pri trgovcih, ker je bil primoran. Uprava je imela gluha ušesa za takšne ljudi, ki garajo čez 30 let pri železnici in nazadnje pa poginejo od lakote.

Občni zbor v Borovnici se vrši v nedeljo, dne 4. decembra 1927 pu 15. uri v gostilniških prostorih Franca Petrovičiča. Dnevni red: Poročilo predsednika, poročilo blagajnika, volitev novega odbora, raznoterosti. Sodrugi železničarji, udeležite se občne zboru polnoštevilno.

Brežice.

Občni zbor podružnice SZJ v Brežicah se vrši v soboto, dne 10. oktobra 1927 ob 18. uri v gostilni Grabnar pri kolodvoru. Dolžnost vseh službe prostih sodrugov je, da se občne zboru do zadnjega udeležijo. Na občnem zboru bo poročal referent iz centrale. Odbor.

Ptuj.

Občni zbor se vrši dne 15. decembra t. l. ob 5. uri zvečer v gostilni Šegala. Vabijo se vsi člani, da se občne zboru udeležijo.

Delavnica Maribor.

Še enkrat se povrnemo k vprašanju nedeljenega 8-urnega delavnika, ki je v naši delavnici zopet postalo aktuano in se ta nedeljeni delavnik hoče baje v kratkem vpeljati, kakor je že v Zagrebu, Sarajevu in Vel. Bečkereku, medtem ko v delavnici v Nišu na zahtevo delavstva ni bil vpeljan. Kakor zaenkrat razvidno, je večina delavstva proti tej novosti iz razlogov, ki smo jih že v prejšnji številki »U. Z.« omenili, medtem, ko so zato le posamezniki, da bi imeli daljši čas za odmor in se tudi lažje posvetili izobrazbi. Ne odrekamo stvarnosti tej želji, vendar mislimo, da bi marsikateri, ki si želi nedeljeni delavnik, si celo stvar premislil, če jo nekaj časa poskusi v praksi in bi videl, da bi pravzaprav šele ob 4. uri popoldne bil prost, če upošteva hojo domov, umivanje in kosilo (pravzaprav že skoraj večerja) in tako pridobil le tisto uro, zaradi katere je sedaj v soboto popoldan prost. V slučaju nedeljenega delovnega časa bi pa tudi morali ob sobotah delati do 3. ure popoldne, s čim se pa ta »dobiček« v prvih petih dnevih tedna zopet izenači. Kratkotrajno, delalo bi se 48 ur in sedaj se tudi dela

48 ur tedensko, torej nima delavstvo od te novosti nikake faktične koristi in ne pridobi nič prostega časa, pač pa bi se povečalo število na železnicu bolanih, kar bi nikakor ne izenačilo prihranek uprave na premožu. Iz tega vidika morajo razredni borci pod takimi okoliščinami biti načelno proti uvedbi nedeljenega delovnega časa in morajo posamezniki če so razredno zavedni, se prilagoditi interesom večine, ker vendar delavstvo ne more biti za remedure, ki koristijo delodajalcu, so pa v škodo večini delavstva.

Zato se držimo principa proletarske demokracije. Zahtevamo, da se s strani uprave upošteva želje delavstva v tem vprašanju in se mu da možnost, podati svoj »za« ali »proti« in se ravna po izidu glasovanja.

Da pa delavec ne bo garal kot suženj, videl le delavnico in posteljo, da bo imel čas za nastavitve delavstva z primerno mesečno plačo in uvedbo 44-urnega delavnega časa na teden, kar je danes v večini modernih kapitalističnih držav že vpeljano, da se dela od 7.—12. in od 1.—4. ure popoldan z prostim popoldnevom v soboto, ali pa 9 ur dnevno z popolnoma prosto takozvano »angleško« soboto. Če hočemo to doseči, moramo biti močni in enotni. Naša moč pa je v nas samih, če se borimo v razredno bojovni organizaciji ramo ob ramo za boljše bodočnost.

Maribor. Pred nedavnim časom smo dobili v mariborsko delavnico novega načelnika. Da se pa sodrug ne bodo motili in mislili, da smo dobili načelnika, kakršnega bi delavnica res nujno rabila, vam poročamo sledeče:

Ko smo zvedeli, da je bil bivši načelnik delavnice upokojen, smo bili vsi veseli, ker smo bili mnenja, da se bodo razmere, ki so postale že neznesne, pod novim načelnikom nehale; toda zmotili smo se, prišli smo, kakor pravi star pregovor, iz dežja pod kap. Nov načelnik je pokazal, da bo na vse možne načine vršil svojo oblast nad delavstvom. Uboğa delavska para, ki mora služiti s težkim delom tanek košček kruha, mu je malo mar. Odzvel nam je še ostanek onih pravic, ki jih je uživalo delavstvo mariborske delavnice že, ko se še njemu niti sanjalo ni, da bo sploh kedaj železničar ali pa celo načelnik mariborske delavnice. Odzvel nam je žalostno in hobljanje, kar smo do sedaj dobivali po takozvani režijski ceni ter razpisal licitacijo, iz česar se jasno vidi, da on lastnemu delavstvu niti teh stvari ne privošči, temveč jo rajši prepusti tujim kapitalistom. Odzvel nam je stare lesne odpadke, katere smo dobivali sedaj od časa do časa za 5 do 6 let po 1 m³ ter stavljal generalni direktorji na razpolago, katere je tudi takoj odredila, da se ima te lesne odpadke poslati v Kraljevo, kjer jih bodo potem najbrž kupil kakšen višji uradnik ali celo žid. Trdi se sicer, da se bo te lesne odpadke uporabilo za zgradbo nove delavnice v Kraljevo, toda tega mu mariborsko delavstvo noče verjeti, ker dobro ve, da ti lesni odpadki niso za nobeno drugo uporabo, kakor za kurjenje. Izventega je denunciranje na dnevnem redu. Nekateri inženjerji in delovodje kar švigajo semtertja, da bi zasačili kakega delavca pri jedi in ga kaznovali in si s tem pridobili boljši ugled pri novem načelniku. Če bi si namreč dovolil delavec pojedsti med delom košček subega kruha, je že zagrešil proti okoliščini g. načelniku, bo protokolično zaslišani in gotovo za 20 Din kaznovan. Ako bi se pa predrznil nasprotovati ter celo trditi, da ni kriv, potem se ga kaznuje kot predrzneža v vzgled drugim z Din 100.—. Posebno neznesne razmere, sodrug, so v vozovnih oddelkih. Tu se vse razredno zavedno delavstvo, ki ne trobi v orjunaški rog, šikanira na vse pretege. Nekateri predpostavljajo, ki so večinoma vsi orjunaški (vmes so tudi takšni, ki ne znajo niti službenega jezika, pa ker so pri »nemškem odseku orjune«, jim tega ni treba) in klerikalci se sedaj na svo moč trudijo, da pokažejo g. načelniku, da so res dobri državljanji. Ker pa tega z delom ne morejo, so se vrgli kakor lačni volkovi, na delavstvo. Mesto da bi gledali, kako se izvršuje delo, gledajo samo na to, da bi si delavec ja ne predrznil pojedsti košček kruha ali spregovoriti par besedi s svojim tovarišem. Gorje mu, če ga zasačijo, ker protokol in kazen sta mu gotova. Le malo razredno zavednega delavstva je še v vozovnih oddelkih, kjer kraljuje g. inž. G. s svojim štabom, da niso že kaznovani vsled teh malenkosti. Dogodil se je pred kratkim časom slučaj, da je bil zasačen neki delavec od klerikalnega agitatorja delovodje, ravno ko je mimogrede spregovoril s svojim tovarišem par besed. To priložnost je porabil delavodja ter ga nahrulil, kako da se on predrzne med delavnim časom govoriti ter druge zadržavati od dela. Delavec pa, dobro vedoč, da ni zakrivil ničesar slabega, mu odvrne, da ni drugih zadrževal, ter da je samo mimogrede nekaj vprašal. To pa je že bil za g. delovodjo, kljub krščanski ljubezni do bližnjega, prestopček, vsled česar ga je predlagal g. inž. G. v kaznovanje in bil je kaznovan z Din 100.—. Sličnih slučajev, dragi sodrug, vam bi mogli navesti na stotine, ali

to naj za enkrat zadostuje. Sodrugi, agitatorji za pomnožitev naših vrst in vsakega poednega sodruga dolžnost naj bo, da pridobi čimveč članov za naš Savez, posebno onih, ki še niso organizirani in pa onih, ki tavnajo v temi UJNZ, ker edini naš Savez je, ki nam bo dal možnost, da se otresemo teh delavskih pijavk in da zamoremo z njimi kočno obračunati.

Personalni premož.

Kako reakcionarna je naša uprava, se že vidi pri oddaji personalnega premož. Oženjeni uradnik dobi 3000 gk letno, zvančnik samo 2000 kg letno in delavec pa le 1500 kg; torej čim višja »šarža«, tem večja potreba toplote, tako si najbrže mislijo merodajni gospodje. Mnenja smo pa, da zebe po zimi vsakega enako in da otroci zvančnika ali delavca ravno tako potrebujejo po zimi pri učenju zakurjeno sobo, kakor otroci uradnika. Radi tega zahtevamo, da se maksimiranje pri oddaji premož ukine, ker prvič premož ne dobimo zastonj, drugič si ga bo vsak itak le toliko naročil, kolikor mu to denarjnih sredstva dovoljujejo. Zvančnik. Ormož. Tukahšnim progovnim delavcem je Ptujska sekcija uknila letne dopuste, kateri še jih niso porabili. Zato direktorji drž. železnic v Ljubljani stavimo vprašanje ali je to delo samo Ptujske sekcije, ali posameznih progovnih mojstrov, kateri s korajžno govoro: »Poprej vam je sekcija uknila dopuste, sedaj vam jih bom pa jaz!« To so torej izjave, katere je poprej lahko v Avstriji rabil kakšen »Oberbefehlshaber«, ako so pa progovnim delavcem predpisani dopusti dovoljeni in jih progovni mojstri na prošnjo delavstva nočejo dodeliti, prosimo Direkcijo drž. železnic v Ljubljani, da nam razjasni vzrok. — Delavci.

Internacionalni pregled.

Pristop v ITF.

Južnoafriška transportna organizacija s 70.000 člani je začetkom septembra pristopila v Internacionalno. Pretežna večina članov je zamorcev.

Odpust vsega osobja železnic v Queenslandu (Avstralija).

Ker so se branili prevažati izdelke sladkorne rafinerije, v kateri je izbruhnila stavka, so bili po nalogu ministrskega predsednika vsi dotični železničarji odpuščeni iz službe. Kot odgovor na ta ukrep so tudi ostali železničarji stopili v stavko, ki je trajala teden dni ter je končala s tem uspehom, da so bili vsi odpuščeni železničarji zopet sprejeti v službo.

Izprtje železničarjev v Bengaliji (Indija).

Železniška družba Bengal—Nagpur je izprla 1. septembra 1927 celokupno osobje dispozijske postaje Kharipur. Uprava je iz »ozirov štedenja« odpuštila v velikanski delavnici 2000 delavcev, radi česar je ostalo delavstvo začelo s pasivno resistenco, nakar je uprava vse delavstvo izprla. Pravi vzrok odpusta pa ni bilo štedenje, ampak maščevanje uprave radi uspeha stavke, ki se je končala februarja letos. Dne 1. oktobra 1927 po 30-dnevem izprtju je uprava odprla delavnice, misleč, da se bo delavstvo uklonilo. Delavci so se podali na svoja mesta, a še naprej izvajali pasivno resistenco z zahtevno, da se odpuščene delavce sprejme nazaj. Nato je sledilo novo izprtje.

ITF je poslala izprtim delavcem izdatno denarno pomoč ter je zaprosila vse organizacije, da podpro stavkajoče indijske sodruge.

Dne 31. oktobra 1927 je vodstvo indijske organizacije sklenilo generalno stavko, ki bi se imela začeti 16. novembra 1927, ako do tega časa družba ne ugodno zahtevam delavstva.

Mezdno gibanje francoskih železničarjev.

Francoška železničarska organizacija je 28. septembra predložila ministrtvu sledeče zahteve:

Zboljšanje plač, revizijo penzijskih predpisov, uvedbo striktnega šurnega delavnika pri vlakospremi službi, ukinitve upravnim potom izrečenih kazni ter zmanjšanje službe na lokalnih železnicah.

Nemški in češki železničarji tudi v mezdnem gibanju.

Nemški železničarji zahtevajo splošno zboljšanje plač, češ, da dosedanje ne odgovarjajo življenjskim prilikam. Uprava pa je pristala na regulacijo plač le v onih krajih, kjer so plače v privatnih industrijskih podjetjih večje od železniških. Organizacije se s tem odgovorom niso zadovoljile, ker pa so vezane na tarifni odgovor, ki še ni potekel, so izdale železničarjem zaenkrat le direktivo, da naj svoje delo prilagodijo plačam, katere prejemale.

Na Češkem se tudi razpravlja o oddaji železnic v privatne roke. Glede zahtev čeških železničarskih organizacij po splošni ureditvi delovnih pogojev in zboljšanju prejemkov je uprava odgovorila, da je pripravljena razpravljati o ureditvi postranskih prejemkov (pavšalov, doklad itd.). S tem odgovorom se organizacije niso strinjale te so začele začetkom novembra na posameznih glavnih postajah izvajati pasivno resistenco.

V Jugoslaviji pa se železničarji kregerajo med seboj, nešteto organizacijskih uprav pa mirno in neovirano pripravljajo nadalje redukcije osobja in plač.

Železničarji, zadnji čas je, da se združimo v enotno organizacijo.

Razno.

Skiopitčna predavanja Prosvetnega oddeska Delavske zbornice za Slovenijo se bodo vršila redno vsak ponedeljek ob 8. uri zvečer v novi dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti v Ljubljani. (Vhod čez dvorišče.) — Prvo predavanje se je vršilo v ponedeljek 7. novembra ob 8. uri zvečer. Predaval je tajnik Del. zbornice Filip Uratnik o »Produkciji premož v Sloveniji in položaju rudarjev«. — 14. nov.: Spolno vprašanje. Predava dr. H. Tuma. — 21. nov.: Razvoj letalstva. Predava tajnik »Aerokluba« dr. Rape. — 28. nov.: Velika francoska revolucija. Predava Jožef Kitek. — 5. dec.: Slike iz svetovne vojne. Predava Fr. Žužek, predsednik prosvetnega oddeska DZ. — 12. dec.: Cankarjev večer. — 19. dec.: Obrtna higijena. Predava dr. Pirce. — 9. jan.: Telesna kultura. Predava Zor s strani DHZ. — 16. jan.: Amerika in Slovenci. Predava univ. prof. dr. Milan Vidmar. — 23. jan.: Novi Dunaj. Predava Likar, tajnik OUZD. — 30. jan.: Racionalizacija dela in delavstvo. Predava univ. prof. dr. Milan Vidmar. — 6. febr.: Petroleji: Produkcija in gospodarsko-politični pomen. — 13. febr.: Socialno skrbstvo za mater in otroka. Predava dr. Dragaš. — 27. febr.: Godovniki. Predava Kravos. — 5. marca: Kitajska in njen socialno-politični napredek. — 12. marca: Avstrijska revolucija 1848 in Slovenci. Predava Kitek. — 26. marca: Socialna zgodovina slovenskega ljudstva. Predava dr. H. Tuma. — 2. aprila: Naše planine. Predava dr. H. Tuma. — Vstopnina 1 Din. Za vaje in brezposelne brezplačno. Delavci in nameščenci, obiskujte polnoštevilno predavanja!

»Pod lipo«, delavska leposlovna, poljudno-znanstvena revija bo začela izhajati zopet. Delavsko-kmečka prosvetna in podporni združeni ter Zadržna založba sta se odločili ta mesečnik zopet izdajati. Prva številka izide že okrog Božiča z datumom 1. januar 1928. Letna naročnina je 46 Din, polletna 23 Din. Posamezna številka bo stala 4 Din. Uprava je v Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 5. Priporočamo. Kdor hoče prvo številko na ogled, naj napiše dopisnico na zgoraj označni naslov.

Naručujte »Železničarski Kalendar« za 1928.

Kalendar za god. 1928. je upravo izašao i svima podružnicama je već dostavljen po nekoliko brojeva više nego iznosi broj članstva. Kalendar je bogat i poučan sadržajem, pa treba svestrano nastojati, da ga se kao medju članove tako i medju ostale železničare čim više raširi. Sadržaj kalendara je u glavnom sljedeći:

Što je organizacija i što mi pruža organizacija? Strukovni vjesnik: Koliko dopusta mi pripada godišnje?, Kako in kada napredujemo?, Napredovanja u stanarini, Posebni doplatci za djecu, Osiguranje za starost, Posmrtnine imenovanog osoblja, Radnički porez, Železničarske potporne organizacije, Obavjesti iz bolničke blagajne, potpore, prava na lečenje, bolovanja, njezgu zubi, isplata potpora za djecu, za dojenje, za obiteljske članove, Disciplinske istrage, Vozne ugodnosti, Sporedne prinadležnosti, Naknada selidbenih troškova, Kilometražna itd. Osim ovih uputa imade još drugih, koje su železničaru svakodnevnog potrebne.

Kalendar ima na zalihii još samo u ograničenoj količini, pa zato neka drugovi, kojima priposlati broj kalendara ne dostaje, naručuju daljnje količine kod Oblasnog Sekretarijata u Zagrebu, Gajeva ulica 32, i to čim prije.

Podpisani se odseku vlakospremnega osobja poslavljam od vseh svojih službojučih sodrugov, ker sem vpokojen. Vendar pa hočem ostati še v naprej zvesti član Saveza železničarjev Jugoslavije. — Sušnik Josip, zavirač.

KARO

nepremočljivi jesenski in zimski čevlji vseh vrst
DRAG. ROGLIČ
MARIBOR, KOROŠKA C. 19

Pri osebnem nakupu tudi plačilne ugodnosti.